

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De scholasticæ Theologiæ Vanitate, qua superioris
ætatis homines, doctrinam & religionem suam
tueba[n]tur, Liber, in locos communes digestus. Omnibus
ueræ ac solidæ pietatis studiosis in primis ...**

Sarcerius, Erasmus

Francoforti, 1541

VD16 S 1775

De Deo Filio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29838

DE DEO IN GENERE. 8

Mala pertinent non tantum ad scientiam Dei practicam, sed etiam speculatiuam.

Videre Deum à facie ad faciem, est Deum immediate per essentiam uidere.

Potentia Dei non est actiua nec passiuà, sed est superactiua.

Deus dispensare non potest, ut homini non liceat subdi ordini eius, etiam in his, secundum quæ homines ad inuicem ordinantur.

Deus potest reparare uirginitatē semel perditam.

Deus est causa peccati, quo ad substantiam actus.

Motio paternitatis in Deo patre est.

Actor in diuinis conuenit tantum patri.

DE DEO FILIO.

Christus tantum pro originali peccato passus est.

Christus tantum pro præteritis peccatis passus est.

Christus in coelo præsidet, Papa in terris, ut uicarius Christi.

Christus tantum primam gratiam inclinantem ad diligendum Deum, & ad præstandam ex nobis iustitiam pro peccatis, nobis meruit.

DOCTRINA SCHOLAST.

Christus præcipuus intercessor est apud patrem, sancti minus principaliter sunt intercessores.

Christus officia sua in cælis exercet, & in terris reliquit Papæ eadem officia exercenda.

Christus superior propiciator est apud patrem, sancti inferiores propiciatores.

Meritum passionis Christi, est thesaurus Ecclesie, ex quo dentur indulgentiæ.

Infra. 2. b. Christus moriturus & mundum relicturus, instituit prælatos Ecclesie, vicarios suos, qui potestatem habent regiminis, & capita dicuntur, & sunt.

A. b.

Christus saluator & redemptor noster est, item iustitia nostra, cuius passionis & meriti nos participes facere debemus per sacramenta & bona opera, quod si quis ociose existimat sine operibus bonis, & satisfactione se saluari, hic præsumit & peccat in Spiritum sanctum.

Christus sibi & nobis meruit.

Ad cultum Christi pertinet, portionem crucis Christi auro includere, circa Ecclesiam ferre, populo osculandum præbere.

Tunicam Christi Treueris spectandam præbere populo, est res utilis & salutaris.

Christus descendit ad limbum patrum.

Christus uenit ut populum peculiarem faceret, qualis fuit olim populus Israëliticus, ut
ill

DE DEO FILIO. 4

illi imponeret leges, quarum impletione per-
tingeret ad iusticiam.

Impium est dicere, Christum omnem pœ-
nam in nouo Testamento sustulisse.

Christus in triduo mortis suæ, non fuit uerè
homo, & tunc potuit magis dici filius homi-
nis, quàm homo.

In triduo mortis suæ, corpus Christi non fu-
it uiuum, nec animatum.

Christus sua passione satisfecit pro peccato
originis, & instituit Missam, in qua fieret abla-
tio pro quotidianis delictis, mortalibus & ue-
nialibus.

Christus ita meruit nobis primam grati-
am, seu habitum inclinantem nos, ut facili-
us diligamus Deum, & seruemus præcepta
eius, quod ante habitum illum, & post il-
lum, actus uoluntatis eiusdem speciei sit.

Christus sua satisfactione tantum pro cul-
pa satisfecit, non pro pœna aut æterna mor-
te, pro qua nobis satisfaciendum est.

Christus durior est, sancti placabiliores: er-
go hi primum querendi sunt, ut parent nobis
ad Christum accessum.

Anima Christi est instrumentum diuinita-
tis.

Christus habuit temperantiam, non autem
continentiam.

DOCTRINA SCHOLAST:

1
Meritum Christi operatur sufficienter salutem hominum, ut causa uniuersalis, tamen requiruntur alia merita, ut causæ particulares.

Vera animæ medicina, ante Christum non uenit in terram.

1
Christus tripliciter seipsum obtulit. Primum figuratè in agno Iudaico, & omnibus reliquis sacrificijs legis. Secundo sacramentaliter, instituendo sacramentum coenæ, quod sine dubio in sua benedictione obtulit. Tertio obtulit idempriçè atq; realiter seipsum, tanquam uictimam in cruce.

Natura ista fuit unita hypostaticæ personæ diuinæ infinitæ dignitatis, igitur nullo modo potest aestimari magnitudo meriti Christi.

2. 1. 102. 2. a.
cur 19.
Quamquam satisfactio Christi pro peccatis totius mundi sufficiens est, tamen non operatur in omnibus æque efficaciter atq; potenter. Vnde rotundè dicunt Doctores: Passio Christi omnes redemit sufficienter, sed non omnes efficaciter, obstaculum est inde, quia non omnes uolunt se facere participes huius meriti.

3. d.
Homo uarijs modis fit particeps meriti seu satisfactionis Christi. Sæpe ex pura præueniente gratia, sicut S. Paulus, & sanctificati in utero matris suæ. Secundo finis particeps meriti & satisfactionis Christi per sacramenta, quæ suam uirtutem & efficaciam habent ex passione & morte Christi. Tertio finis particeps meriti seu

DE DEO FILIO. 5

seu satisfactionis Christi per bona opera, non quòd per se aliquid sint, aut meritoria, sed quòd per gratiam Dei aliquid sint, & meritoria.

Nec bona opera cum adstante gratia, possunt satisfacere pro peccatis, quia peccata annexam habent externam pœnam, quam non potest purus homo tollere, unde nunc prodit usus meriti Christi, qui est æternam pœnam in temporalē mutare, et satisfacere pro peccatis. Et huius gratia atque præsidio potest homo satisfacere pro peccatis.

Merita Christi licet non sola & formaliter et effectiuè, thesaurus sunt indulgentiarum.

In anima Christi triplex inest cognitio. Cognitio, siue scientia rerum in uerbo, quæ est beatifica, & matutina dicitur: cognitio rerum in fusa, & cognitio rerum acquisita. Ultimæ duæ dicuntur cognitiones rerum uespertinæ, siue rerum in proprio genere. Et quamuis quæcunque cognoscit anima Christi in proprio genere, clarius cognoscit in uerbo. Non tamen ideo cognitio rerum in proprio genere superfluit, nam per hoc intellectus proficitur, cum sua naturali operatione non priuatur.

1. **C**ruce Christi adoranda est latrìa, siue picta, siue sculpta, siue de quacunque materia fabricata fuerit, idque sicut prototypus.

2. Sicut per figuram accipitur signum pro signato, nomen pro nominato, imago pro ima

DOCTRINA SCHOLAST.

ginato &c. ita & crux, pro illo, qui in cruce pependit.

Aliter crux Christi, aliter diua Maria adoratur, quia matri Christi debetur adoratio propria, cum ipsa sit rationis capax, unde cum diuam uirginem adoramus, eius beneuolentiam capramus & desideramus. Cum uero crucem Christi adoramus, non intendimus placere cruci, sed crucifixo, ergo crux secundum eum modum est adoranda latria.

Alio modo sic possumus loqui de adoratione crucis Christi, quasi de ipso crucis ligno, in quo salus nostra pependit, non ut imago, sed ut tale lignum membrum Christi in eo suspensus consecratum, & sic non est adoranda latria, sed hyperdulia, quia non pertinet ad personam uerbi, sicut pars eius, sed est res quaedam eius, in qua salutem operatus est in medio terrae.

Cum crucem adoramus, ipsum Christum adoramus, ita quod loco crucis intelligitur esse Christus, quasi concretum loco abstracti, ut ibi: O crux aue spes unica. Sensus est: O Christe crucifixe.

Quaestio. Cur a sinu Christi non adoremus? Respondent Scholastici, ut uitemus scandalum, uel irrisionem infidelium aut simplicium.

Præputium & sanguis Christi, qui de corpore eius fluxit, in terris hic conseruantur, utriusque enim in Ecclesia Lateranensi urbis Romae conseruetur

DE DEO FILIO: ○○○ ●

netur, & in die Paschæ populo adorandum ostenditur. Dominus resurgens si non reassumpsit totum sanguinem fufum, & quicquid fuit de ueritate humanæ naturæ, eadem adoratio ne adoranda sunt, qua humanitas Christi, non ut coniuncta uerbo. Nam præputium Christi si seruetur in terris, non est unitum diuinitati, quia nō est actu pars corporis Christi, sed quoddam suppositum per se, sicut quælibet pars integritatis separata à toto, est per se suppositū, non autem sunt plura supposita uerbi.

Sanguis Christi uerus, qui remansit super terram post resurrectionem, non est adorandus adoratione latræ. Sanguis autem Christi in altari post consecrationem adorandus est latræ, eō quod unitus est diuinitati, sicut corpus Christi. Verum sanguis Christi miraculosus, qui scilicet nunquam fuit unitus Christo, sed de nouo à Deo est creatus, ut Parisijs dicitur esse, qui effusus ab una hostia gladio, per quendam Iudeum uulnerata, talis inquam sanguis non est adorandus, nec uenerandus tanta ueneratione, quanta sanguis, qui semel unitus est Christo.

Christus non habuit angelos custodes, sed ministros tantum.

In habentibus usum rationis non sufficit meritum Christi, sicut in nō habentibus, qui merito redemptoris nostri saluantur, & non in
pro

1. Pa. 8.

DOCTRINA SCHOLAS.

proprio merito, sed necesse est, etiam addere meritum proprium, secundum illud: Si uis ad uitam ingredi, serua mandata. Et iterum: Fides sine operibus mortua est.

Pro originali peccato solus Christus uerus Deus & homo satisfecit: pro actuali uerò peccato potest homo satisfacere.

Meritum passionis Christi sufficiens fuit pro absolute omniū poenarum nostris peccatis debitarum. Voluit tamen ad bonum nostrum nos ad ultos per aliqua obsequia poenalia fieri participes illius meriti.

Passio Christi non profuit in limbo, quia nō sunt in statu salutis.

Filio appropriatur sapientia, ne filius ratione iuuentutis credatur insipiens.

In filio est ratio exemplificandi, quia summe pulchrum.

Christus secundum quod homo est, scit omnia, quæ scit Deus pater, sed non ita limpida scientia, scilicet uisionis.

Sicut in Deitate una est essentia, & tres personæ, ita è conuerso in Christo una est persona, & tres essentiæ: deitas, anima, & caro.

Corpus Christi fuit formatum ex sanguine uirginis Mariæ, non ex carne.

Unio animæ cum corpore facit hominem, quare Christus in illo triduo, quo iacuit in sepulchro, non fuit homo, licet anima & caro unita
tunc.

tunc essent cum uerbo &c.

Anima Christi post mortem descendit ad infernum, siue ad limbum ad liberandos patres, &c.

Quando dicitur: Christus secundum quod homo est, est persona. Hæc propositio non est uera, sed dicendum est: Christus secundū quod iste homo, est persona.

Natura humana in Christo est nobilior, q̄ in alijs.

Humanitas Christi fuit instrumentum diuinitatis eius,

Natura humana non totum comprehendit esse Christi, ideo in Christo non habet rationem speciei,

Anima Christi est instrumentum diuinitatis.

Quæ conueniunt personæ ratione naturæ, uel ratione partis, dicuntur de Christo, licet repugnent diuinæ naturæ.

Tota humanitas Christi secundum animam & corpus influit principaliter in animas, & secundariò in corpora.

Propriū est Christi, esse caput Ecclesiæ, quò ad influxum interiorem, sed quò ad influxum exteriorem, conuenit & Papæ participatiuè, particulariter, & uice Christi.

Gratia Christi triplex est, gratia unionis, gratia habitualis, & gratia capitis.

Gratia Christi habitualis, ut ens, potest dici finita.

Fides

DOCTRINA SCHOLAST.

Fides non fuit in Christo.

Christus non habuit spei uirtutem, licet sperauerat aliqua sibi & alijs.

Meritum Christi operatur quidem sufficienter salutem hominum, ut causa magis uniuersalis, tamen requiruntur alia merita, ut causæ sine quibus non.

Scientia animæ Christi est nobilior secundū quid, quā anima eius, non autē simpliciter.

Anima Christi potuit intelligere per scientiam inditam, conuertendo se ad phantasmata.

Anima Christi ad uisionem beatam indigebat habitu luminis gloriæ.

Scientia animæ Christi in uerbo parificatur uisioni Dei, quo ad numerum scibilium, non quo ad claritatem.

Christus nihil didicit ab homine, quia non conuenit dignitati Christi.

Christus uoluit aliud, quā Deus, uoluntate sensualitatis.

In creaturis aliquid fuit potētius anima Christi. Monarchia cepit in natiuitate Christi.

^{1. 2. 3.} Deus posuit quatuor super humeros Christi, scilicet peccata, clauem sacerdotij, principatum & gloriā.

Christus si uoluisset, peccare potuisset.

Cruce Christi propria, ut representans Christum, & ut tetigit Christum, & est perfusa sanguine eius, debet eadem adoratione latricæ cum Christo

Christo

DE DEO SPIRITVS ANC. 8

Christo adorari, sed imago crucis eius, debet in alia materia adorari latría, ut imago Christi tantum.

DE SPIRITVS ANCTO.

Papa in hac terra executor est spiritus sancti, ut declaret & glorificet Christum.

Erroneum est, spiritum sanctum post mortem Christi esse eius uicarium.

Ratio etiam sine spiritu sancto, potest diligere Deum super omnia.

Sacramenta conferunt spiritum sanctum ex opere operato, sine bono moru accipientis.

Homines sine spiritu sancto possunt diligere Deum, & præcepta Dei seruire, quo ad substantiam actuum, mereri gratiam ac iustificationem operibus, quæ per se efficit ratio sine spiritu sancto.

Spiritus sanctus dicitur uerissimè nexus patris & filij.

Pater & filius mutuò se diligendo producunt spiritum sanctum.

In dono datur spiritus sanctus, dum gratiam gratis datã, siue gratiã gratũ facientẽ largitur.

Donã spiritus sancti nõ dantur principaliter ad sanctificandum personam, neque ad eius utilitatem, sed ad utilitatem Ecclesiæ.

Spiritus sancto appropriatur bonitas, ne spiritus sanctus ratione impetuosisatis credatur crudelis.

Sym 26. a

17. 6.

17. 28. b.
29. a 50. a